

REVELATIO

WILHELM DANCĂ

MYSTERIUM CHRISTI

V

Meditații la Evanghelia după Marcu

Ratio et Revelatio
2022

Redactor: Otniel Vereș
Coperta: Arthur Weber
DTP: Paula Iulia Cionca

Imagine coperta I: Miniatură, „Evanghelistul Marcu scrie primele cuvinte ale Evangheliei sale”, din Codex Purpureus Rossanensis, sec. VI, extrasă din „Napoli”, Rivista Municipale, 1950.

Copyright © Ratio et Revelatio, 2022

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DANCĂ, WILHELM

Mysterium Christi/Wilhelm Dancă – Oradea: Ratio et Revelatio, 2020 – 6 vol.

ISBN 978-606-9659-17-5

Vol. 5: Meditații la Evanghelia după Marcu – 2022.

ISBN 978-606-9659-45-8

2

Editura Ratio et Revelatio
Str. Sofiei nr. 3, Oradea, Bihor, România, 410183
e-mail: office@ratioet revelatio.com

www.ratioet revelatio.com

Cuprins

Cuvînt-înainte	11
Filozofi evrei față-n față cu Isus Christos	17
Fără afinitate spirituală nu există comunitate creștină	33
Întîlnirea cu Christos schimbă destinul omului	41
Cariera nu se confundă cu vocația	49
Christos cheamă cu privirea, iar ucenicii îl urmează	55
Se crește în autoritate prin victoria asupra răului	61
Fericiți învățătorii care unesc Evanghelia și viața!	69
Binele dezinteresat, leac pentru orice fel de boală	75
Discipolul lui Isus predică, întinde mîna și se roagă	81
Atingerea unui bolnav face cît zece mii de cuvinte	87
Vindecătorul rănit salvează demnitatea bolnavilor	93
Cultura duminicii creștine și liturgia aproapelui	99
Fraternitatea se lărgeste prin ascultarea Cuvîntului	107
Păcatul împotriva Duhului Sfînt și iertarea divină	115

Împărăția binelui se răspîndește încet dar eficace	123
Curajul de a nu fi relevant pe scena lumii.....	131
Încrederea ca remediu la furtunile din viața discipolilor	137
Femeia și bărbatul sînt egali în demnitate	143
Creștini de ocazie sau creștini responsabili?	151
Milostivirea și criza profeției, astăzi	157
Penuria de adevăr și curajul de a fi profet, astăzi	165
Toiagul și uleiul, lucruri esențiale într-o călătorie de succes	171
Concediul, semn de umilință, credință și generozitate	177
Vacanța, timp pentru decolmatarea sufletului	183
Să trecem de la credința moștenită la credința trăită!	189
Firimiturile euharistice ale tradiției și viitorul Bisericii	197
Cu Isus, Pîinea Vieții, sîntem în al șaptelea cer	203
Credința în prezența reală a lui Isus în Euharistie	211
Omul interior și omul exterior, armonizați sau dezbinați?	219
Religia inimii, punte spre Dumnezeu și aproapele	227
Surzenia spirituală se poate vindeca	233
Discipolul, auditor și comunicator al Cuvîntului	239

Credință moștenită și credință personală	245
Omul nu se naște creștin, ci devine	253
Rugăciunea, formă de rezistență la modelele false de slujire	257
Autoritate, competiție și nevoia de îmbrățișare	265
Ucenicii alungă diavoli și vindecă bolnavi în numele lui Isus	271
Deschideți granițele spirituale și cultivați identitatea creștină!	279
Familia naturală și familia creștină au eșuat?	287
Căsătoria e indisolubilă căci iubirea nu moare niciodată	295
Elemente de pedagogie pentru curajul de a fi sărac	301
A avea sau a fi? Nu, a avea pentru a fi	309
Nu există slujire fără răstignire	313
Oameni maturi, nu „adolescenți”, în funcții de conducere!	319
Privirea interioară susține pasul hotărât pe urmele lui Isus	325
Orbiți în pandemie de libertinism, scientism și spiritualism	331
Creștinii se iubesc unii pe alții și creează oaze de solidaritate	337
Să unim iubirea de Dumnezeu cu iubirea de aproapele!	345
Contează nu suma, ci inima cu care dăruim ceva pentru biserică	351
Bănuții văduvei zidesc și susțin Biserica	359
Discipolul pregătit este generos, bun și atent	363

Apocalipsa ca revelație a sensului în timp de criză	371
Christos Rege și ambasadorii lui	377
Puterea responsabilă izvorăște din adevărul iubirii	385
Catedrale cu stâlpi de rugăciune la Vasile Voiculescu	391
Ghid liturgic, Anul B	401
Bibliografie	405

*Surorilor mele,
Ana, Monica și Ramona*

Cuvînt-înainte

Evanghelia după Marcu este cea mai scurtă evanghelie din Noul Testament. Titlul și rezumatul cărții le găsim în primul capitol. Titlul în versetul 1: „Începutul Evangheliei lui Isus Christos, Fiul lui Dumnezeu” și rezumatul în versetele 14 și 11: „După ce Ioan a fost închis, Isus a venit în Galileea, predicînd evanghelia lui Dumnezeu și spunînd: «S-a împlinit timpul și s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu. Convertiți-vă și credeți în evanghelie»”.

Tema principală a *Evangheliei după Marcu* este identitatea lui Isus, răspuns la întrebarea „Cine este Isus?” pe care o pun cele mai multe dintre personajele Evangheliei: discipolii, lumea, demonii, Irod, marele preot, Pilat și centurionul. La început, Isus dorește ca identitatea lui să rămîină ascunsă, de aceea Marcu a lăsat faptele să vorbească. În a doua parte, după mărturisirea lui Petru (8, 29), Isus începe să-și descopere progresiv identitatea apelînd la titlul de Fiul Omului sau Slujitorul lui Iahve, care aduce mîntuirea în lume prin jertfirea propriei vieți. Drumul către descoperirea identității lui Isus nu este accesibil tuturor căci nu toți îndeplinesc condiția necesară unui discipol de a intra și de a rămîine în comuniune personală cu Isus și misterul persoanei sale. Mergînd pe urmele lui Isus, discipolul îl cunoaște mai bine și i se aseamănă mai mult pentru că învață să renunțe la sine, la legăturile de familie, la bogățiile pămîntești, ba chiar și la propria viață.

Evenimentele din prima parte a *Evangheliei după Marcu* se desfășoară în Galileea. Aici, după ce i-a chemat pe primii patru discipoli, care erau pescari, Isus a început să învețe, să predice, să vindece și să scoată demoni. În Galileea a atins cea mai înaltă cotă de popularitate, deși a vestit Evanghelia și în alte sate de pe malurile Iordanului sau din preajma Ierihonului, ori chiar din teritorii păgâne. În Galileea, pe un munte (3, 13-19), a ales doisprezece discipoli care să-l ajute la predicarea Evangheliei și la alungarea demonilor.

Viața lui Isus se sfârșește la Ierusalim unde este condamnat de sinedriu și dat la moarte prin răstignire de Pilat. Aceste evenimente dramatice sînt prefațate de intrarea solemnă în Ierusalim, dialogurile controversate care au avut loc acolo, Ultima Cină a lui Isus cu discipolii și arestarea în Ghetsemani (vezi capitolele 14 și 15). Potrivit celor mai vechi manuscrise, *Evanghelia după Marcu* se termină cu scena impresionantă a mormîntului gol (capitolul 16, 1-8).

În această carte găsim titluri christologice importante, care-l numesc pe Isus Fiul lui Dumnezeu, Mesia, Christos sau Fiul Omului. În condiția lui umană, Isus are sentimente asemănătoare sentimentelor oricărui om: milă (1, 41), mînie (3, 5), victorie (4, 40), simpatie (5, 36), uimire (6, 6), admirație (10, 21), tristețe și neliniște interioară (14, 33-34), indignare (14, 48-49).

În mod tradițional se spune că autorul acestei evanghelii este Ioan Marcu, vărul lui Barnaba, fiul Mariei, o femeie din Ierusalim în casa căreia se adunau creștinii de la începuturile Bisericii. Se vorbește despre Marcu în scrisorile pauline și petrine. În jurul anului 125, Papias spune că Marcu era tălmaciul lui Petru. A murit ca martir, iar relicvele lui sînt păstrate în bazilica „San Marco” din Veneția.

Tot potrivit tradiției, Evanghelia a fost scrisă înainte de anul '70, la Roma, iar primii ei destinatari au fost creștinii proveniți dintre neamurile păgâne, care nu cunoșteau obiceiurile iudaice și nu auziseră de persecuția dezlănțuită la Ierusalim. Tocmai de aceea, Evanghelia își propune să întărească credința ucenicilor ca să reziste în timpul persecuțiilor care păreau să fie iminente.

Soarta acestei mici cărți biblice este destul de curioasă, multe secole la rând fiind Evanghelia cel mai puțin citită, comentată și foarte rar folosită în celebrările liturgice. Oare de ce? Pentru că nu dedică niciun rând evenimentelor legate de nașterea lui Isus sau pentru că nu descrie aparițiile lui Isus înviat? Poate că da. Fapt e că acum se bucură de mare atenție atât din partea exegeților, cât și din partea publicului larg. Biserica i-a acordat onoarea de a-i fi pusă la dispoziție un an întreg, anul B, pentru a fi meditată de credincioși în cadrul liturghiilor de duminică. Sînt mai multe motive. M-aș opri la câteva dintre ele. Mai întîi, Marcu inventează genul literar numit „evanghelie”. Înainte de Marcu, de exemplu la Paul, se folosește termenul „vestea” mîntuirii. Apoi, și acesta pare să fie motivul principal, Marcu nu insistă asupra învățaturii lui Isus, ci asupra persoanei Lui, asupra vieții sale, asupra activității sale mesianice și răscumpărătoare. De aceea, stilul plin de culoare, căldură umană și simplitate narativă nu se găsește în celelalte evanghelii căci, în principal, prezentarea lui Marcu are scopul de a-l invita pe cititor să aibă o întîlnire personală cu Christos. În fine, ultimul motiv constă în faptul că evanghelia e scurtă, simplă, incitantă, cu o structură clară în descrierea evenimentelor și faptelor lui Isus.

Între copertile volumului de față, cititorul găsește meditațiile care au rezultat din omiliile rostite în catedrala

„Sfântul Iosif” din București, dar și în alte câteva biserici din Arhidieceza de București, în anii 2018 și 2021. Ele provin dintr-o comunicare directă, vie, în biserică, unde credincioșii participă la explicarea Cuvântului lui Dumnezeu și prin atenție cristalizată în momente de tăcere glacială, dar și prin neatenție marcată prin tuse, foială și privit la ceas. Nu am modificat nimic din aceste urme ale realității concrete, vitale, interumane, în care s-au născut meditațiile. Nu am eliminat niciuna dintre omilii, nu am adăugat niciuna elaborată la birou. Am explicat în altă parte că meditațiile provin din schemele de predici pe care le aprofundez în rugăciune, uneori multă rugăciune, pînă cînd schema devine clară pentru mine, cu o zi sau două înainte de a fi rostite în fața credincioșilor. Sper ca aceste aspecte să se poată identifica în textele publicate în seria „Mysterium Christi”, ca un drum spre realitățile spirituale care se percep la nivel spiritual, după ce urcăm scara care produce fenomenul, după cum spune Mircea Eliade.

Rămîn profund îndatorat persoanelor care m-au ajutat să transcriu omiliile din formatul audio în formatul scris. Vreau să adresez cuvinte de mulțumire și recunoștință și persoanelor care au avut răbdarea plină de credință, la fel, de altfel, ca și cele care au transcris predicile din formatul audio în formatul scris, că prin această colaborare participă la o lucrare de zidire sufletească a unor oameni pe care nu-i vom vedea niciodată în această viața pămîntească, dar pe care nădăjduim să-i vedem dincolo, în lumea frumoasă a lui Dumnezeu, spre care am încercat să atrag atenția și să înalț inimile cititorilor.

Mulțumesc din inimă doamnelor Francisca Băltăceanu și Monica Broșteanu pentru că mi-au îngăduit

să preiau traducerea lor la *Evanghelia după Marcu* și la *Evanghelia după Ioan*. De ce și Ioan? Pentru că sînt cîteva duminici din anul B în care liturgia Bisericii preia pericope din *Evanghelia după Ioan* cu scopul de a aprofunda semnificația unor evenimente mîntuitoare, cum ar fi Botezul Domnului și instituirea Euharistiei, sau sărbătoarea „Christos Rege”.

Și, nu în ultimul rînd, mulțumesc domnului Otniel Vereș, directorul editurii Ratio et Revelatio, care găzduiește acest proiect și știe să înțeleagă și nerăbdarea autorului care vrea să-și vadă volumul publicat cît mai repede și în condiții grafice excelente, și exigențele tipografului care depinde în ceea ce face de factori de piață și de speranțe de supraviețuire, uneori, la propriu.

Sper ca, prin meditațiile publicate aici, pasiunea Sfîntului Marcu pentru Isus din Nazaret, Fiul lui Dumnezeu și Fiul Omului, să atingă inimile cititorilor și să le transforme în așa fel încît să mărturisească identitatea lui divino-umană, oriunde și fără teamă, și să spună împreună cu Sfîntul Petru: „Tu ești Christos !”.

În *Duminica Învierii*, 17 aprilie 2022

Filozofi evrei față-n față cu Isus Christos

În paginile care urmează nu mă refer la filozofii evrei din toate timpurile, ci doar la cei mai reprezentativi dintre ei care au trăit în modernitate. Selecția îmi aparține. Nu am avut un alt criteriu decât cel al raportării lor la Isus Christos și, de aceea, am încercat să dezvolt câteva dintre ideile christologice ale acelor care au fost fascinați sau cucerți de El. Astfel, am prezentat pe scurt motivele filozofilor evrei care fie au stat de vorbă cu Isus din Nazaret de la egal la egal, adică de la evreu la evreu, fie, deși l-au menționat, nu l-au recunoscut deplin ca Domn și Mântuitor al lumii.

Am început „vizita” mea christologică cu filozoful Karl Marx (1818-1883), impresionat că tatăl lui, evreu, îi povestea, când era mic, cum Isus, fiul lemnarului, a fost dat la moarte de cei bogați. Deși în lucrările sale importante din punct de vedere filozofic sînt foarte puține referiri explicite la Isus Christos, modul său de a filozofa despre soarta omului, într-o societate articulată strîmb în relații de putere, este influențat de cultura creștină dominantă în Europa, respectiv în Germania, unde s-a născut. Pornind de la rădăcinile educației sale, putem vorbi despre o christologie marxistă în sens implicit, deoarece gîndirea lui Marx este structurată christologic atunci cînd analizează raportul dintre proletariat ca subiect revoluționar și eliberator și economia capitalistă ca formă radicală de alienare, acestea fiind condiții necesare

pentru înfăptuirea revoluției social-comuniste. Pe scurt, Karl Marx a fost influențat de Christos la nivel cultural, însă nu la nivel personal sau spiritual.

Am avut o mare surpriză când am ajuns la Edmund Husserl (1859-1938) care, după ce a descoperit în iubirea lui Christos prototipul iubirii etice, s-a botezat îmbrățișând credința luterană¹. Convertirea s-a petrecut când Edmund avea 27 de ani și a fost provocată de un fapt banal, dacă putem să spunem așa, adică de lectura unei cărți. Numai că în cazul lui cartea era Noul Testament. Schimbarea de sens în viața lui Husserl a avut loc în anul 1882, după ce a intrat în legătură cu comunitatea creștină luterană din Viena, care, în vremea aceea, era pe jumătate filocatolică. Itinerariul tânărului filozof evreu spre asumarea deplină a credinței în Christos este marcat de căutarea sinceră a adevărului, ceea ce a început în tinerețe sa și a continuat în întâlnirea cu membrii unei comunități creștine capabili să articuleze adevărul filozofic-religios într-o manieră convingătoare din punct de vedere intelectual. Dacă cineva dorește să aprofundeze aceste chestiuni care țin mai degrabă de latura personală a vieții sale spirituale, ar trebui să meargă la Louvain și să citească manuscrisele lui Husserl din Arhiva Bibliotecii, care, deși nu fuseseră pregătite pentru publicare, multe dintre ele au fost deja editate în colecția Husserliana. Rezumând, putem spune că trecerea de la un context religios la altul arată că Husserl și-a manifestat interesul față de creștinism în două momente. Primul este o analiză epistemologică a valorii credinței creștine din punctul de vedere al istoriei

---

¹ Vezi Angela Ales Bello, „Cristo e il cristianesimo. Meditazioni filozofico-religiose”, în Silvano Zucal (ed.), *Cristo nella filosofia contemporanea*, vol. II, Edizioni San Paolo, Cinisello Balsamo (MI) 2002, 11-23.

religiilor. Al doilea moment este meditația mesajului lui Isus Christos din punct de vedere etic-religios. Din primul moment reținem că Husserl rămîne legat de viziunea luterană și respinge faptul că în epoca medievală ar fi existat un dialog între rațiune și credință, între filozofie și teologie. Filozofia nu ar fi fost autonomă în Evul Mediu, susține Husserl, ci dependentă de teologie sau, altfel spus, gîndirea medievală a fost una teologică, nu filozofică, ceea ce pentru mine sînt concluzii discutabile. În al doilea moment, Husserl analizează nucleul creștinismului, învățătura lui Isus Christos, și consideră că acest nucleu este iubirea, dar nu orice fel de iubire, ci iubirea care are consecințe profunde la nivelul comportamentului social. Husserl face o sinteză originală între cei doi termeni și vorbește despre iubirea etică drept caracteristica esențială a creștinismului căci Isus Christos este fascinant pentru orice om prin iubirea sa, care este o iubire etică și nu doar o iubire care se verifică la nivelul iubirii umane dintre părinți și copii sau dintre prieteni. Numai cel care îl urmează pe Christos, prototipul iubirii etice, poate să ajungă să-și iubească dușmanii, aceasta fiind cea mai înaltă formă de iubire.

Merită să reținem și detaliul important că, deși s-a botezat, Husserl nu a renunțat la credința evreiască în care s-a născut, pentru că a regăsit monoteismul iudaic din raportul Tată-Fiu, despre care au vorbit profeții și autorii Psalmilor, în raportul Dumnezeu-Om din Isus Christos. Așadar, Husserl și-a asumat și în mod personal credința în Christos văzînd în Isus din Nazaret prototipul relației Dumnezeu-Om.

Dar nu toți evreii care s-au confruntat cu mesajul lui Isus Christos s-au convertit. De pildă, Henri Bergson (1859-1941) care, deși era fascinat de Predica de pe Munte

a lui Isus și a analizat legătura dintre curentele spirituale mistice ale omenirii și mistica lui Christos din Evanghelii, considerînd că aceasta din urmă este modelul complet al vieții mistice, nu a făcut pasul decisiv spre botez. Se spune că a rămas la nivelul botezului dorinței, deci intenționat trecuse de partea lui Christos², dar nu a făcut-o deplin, asumat.

Într-o situație asemănătoare, chiar dacă nu a avut ideea de a se boteza, s-a aflat și Franz Rosenzweig (1886-1929), care a recunoscut că Isus Christos este Fiul lui Dumnezeu, mărturisit ca atare de Biserică sau de comunitatea credincioșilor, însă nu poate fi considerat ca fiind adevărul absolut. Prin urmare, credința în Christos ar putea fi acceptată, deoarece are un caracter eschatologic și îl introduce încă de pe acum pe cel care crede în Împărăția ce va deveni realitate concretă în viitor.

Din categoria celor care au respins orice formă directă de raportare la Christos, pentru că, pe de o parte, l-au asimilat credinței creștinilor antisemiți din vremea lor, iar, pe de altă parte, nu au putut să accepte idolatrizarea finitului sau umanizarea lui Dumnezeu prin Isus Christos, fac parte și alți doi filozofi evrei, Max Horkheimer (1895-1973) și Theodor W. Adorno (1903-1969).

La fel ca ei, un alt filozof evreu care nu a avut nicio simpatie față de Isus este Emmanuel Levinas (1906-1995). Motivația fundamentală a distanțării lui față de Christos se găsește în concepția sa despre divinitate, care se înrădăcinează în transcendența absolută a lui Dumnezeu din credința iudaică. Levinas a respins aspectele iraționale pe care le implică minunile și vindecările lui Isus din Evanghelii, considerîndu-le ca tot atâtea devalorizări ale umanului.

---

² Vezi Henri Bergson, *Cele două surse ale moralei și religiei*, trad. Diana Morărașu, Editura Institutul European, Iași 1992.